

Figuur 2. Mannetje van *Polistes dominulus* geparasiteerd door een mannetje van *Xenos vesparum*, die echter al uitgevlogen is. (Foto: J.T. Smit).

Deze waarnemingen vormen een eerste stap tussen de populatie in Zuid-Limburg en de vondst in Duiven.

Het is echter zaak te blijven letten op geparasiteerde veldwespen, en de waarnemingen door te geven aan EIS-Nederland. Want des te meer meldingen er binnen komen, des te beter kunnen we de voortgang van deze soort in ons land volgen.

Summary

Xenos vesparum, an endoparasite of wasps of the genus *Polistes*, has been found in Zuid-Limburg since 2005. But in 2008 this strepsipteran was also found in Midden-Limburg and in Gelderland. This means that this species is advancing northwards.

Literatuur

- Smit, J., 2003. De veldwespen *Polistes dominulus* en *P. biglumis* rukken op in Nederland (Hymenoptera: Vespidae). – Nederlandse Faunistische Mededelingen 18: 81-88.
- Smit, J.T. & J. Smit, 2005. De waaivleugeligen (Strepsiptera) van Nederland. – Entomologische Berichten Amsterdam 65(2): 43-51.

Malaiseval geeft ander bijenbeeld op Texel

Erik van der Spek

Anderhalf jaar lang werken met een malaiseval geeft mij voorlopig een ander beeld van het voorkomen van een aantal soorten bijen op Texel. Soorten die op basis van de traditionele netvangsten nauwelijks worden waargenomen blijken veel algemener voor te komen. De malaiseval heeft in deze periode

afwisselend gestaan in de boomgaard en aan de rand van duinheide in de Korverskooi en in een natte duinvallei in De Muy.

Vier soorten bijen werden op alle drie de locaties vaker waargenomen dan ik op basis van andere waarnemingsmethoden zou verwachten:

Hoplitis leucomelana werd via deze methode voor het eerst op Texel vastgesteld.

De netvangsten vonden verspreid over heel Texel en over een veel langere periode plaats. Of er ook soorten zijn die zich juist slecht in een malaiseval laten vangen durf ik niet te zeggen, maar oppervlakkig gezien lijkt dit niet het geval te zijn.

Soort	malaiseval	netvangst
<i>Anthophora furcata</i>	13	4
<i>Hoplitis leucomelana</i>	8	3
<i>Hylaeus confusus</i>	21	6
<i>Hylaeus gibbus</i>	34	8

Bij de wespen, waarvan ik er nog veel moet determineren lijkt dit verschijnsel niet op te treden. Wel vang ik relatief veel goudwespen iets wat ook genoemd wordt in de 'Bijen en wespen in Zeeland' (Calle & Jacobuss 2008).

Nadeel van een malaiseval als het alleen gaat om zicht te krijgen op de verspreiding van bijen is dat hier voor wel erg veel andere soorten moeten sneuvelen, gelukkig lukt het om via het ZMA veel hiervan bij geïnteresseerden onder te brengen.

Summary

We have been able to collect bees that are somewhat

rare on the island Texel by using malaise traps.

Literatuur

Calle L. & W. C. Jacobusse, 2008. Bijen en wespen in Zeeland. - Stichting Het Zeeuwse Landschap, 191p.

De klimopbij (*Colletes hederæ*) is de Westerschelde over (Hymenoptera, Apidae)

Jan Smit & Albert de Wilde

Verspreiding in Nederland

De klimopbij (*Colletes hederæ*) is in 1993 als nieuw voor de wetenschap beschreven door Schmidt en Westrich.

In 1997 is deze bij voor het eerst gevangen in ons land (Lefeber 1998). In 1999 was de soort alleen maar gemeld van twee locaties in Zuid-Limburg (Peeters et al. 1999). Sinds die tijd blijkt uit diverse meldingen dat de klimopbij zich in ons land aan het uitbreiden is, eerst in Zuid-Limburg (Anonymus 2000), daarna naar Midden-Limburg en Zeeuws-Vlaanderen (Anonymus 2004, Calle 2004).

Vier jaar later melden Calle & Jacobusse in 'Bijen en wespen in Zeeland' (2008) dat deze bij wel voorkomt in Zeeuws-Vlaanderen, maar de Westerschelde nog niet is overgestoken. Hoe snel kan de informatie in een uitgave achterhaald zijn, want op 29 september 2008 meldt de tweede auteur dat hij een *Colletes*-vrouwtje gefotografeerd (Figuur 1) en gevangen heeft van de klimop in Westkapelle (Ze.). Dit bleek inderdaad een vrouwtje van *Colletes hederæ*. Ook uit Domburg (Ze.) zijn dit najaar meldingen binnengekomen van deze soort. Daarmee is de sprong, of beter gezegd de vlucht, over de Westerschelde gelukt.

Verspreiding in Europa

In het buitenland is de klimopbij eveneens regelmatig onderwerp van gesprek. Petit (1996) meldt de soort nieuw voor België. Schmid-Egger (1997) bespreekt het massaal optreden van deze bij in Rheinland-Pfalz. Rathjen (1998) meldt de klimopbij nieuw voor Spanje. Hennie Wiering vroeg zich in 1999 al af hoe zeldzaam deze soort Europees gezien eigenlijk is (Wiering 1999). In 2002 meldt Cross (2002) dat de klimopbij het Kanaal is over gestoken en zich in Zuid-Engeland gevestigd heeft. Herrmann (2007) noteert een sterke uitbreiding van deze bij in Baden-Württemberg. In datzelfde jaar melden Tischendorf et al. (2007) dat *Colletes hederæ* delen van de Duitse deelstaat Hessen gekoloniseerd heeft en daarbij de sprong over de rivier de Rijn gemaakt heeft. In 2008 heeft de klimopbij zich enorm uitgebreid in Engeland en vloog op sommige plekken in 2008 met tienduizenden tegelijk (schriftelijke mededeling S.P.M. Roberts). Tischendorf et al. (2007) vermoeden echter dat uitbreiding, naar

Figuur 1. *Colletes hederæ*-vrouwtje op klimop in Westkapelle. Foto Albert de Wilde.

welke kant dan ook, alleen plaats vindt onder de druk van het ontstaan van (te) grote kolonies en dus gebrek aan nestplaatsen of voedsel. Het (voorlopig) laatste overzicht van de uitbreiding van deze soort naar het noorden in Duitsland is gepubliceerd door Frommer (2008). Deze noordwaartse uitbreiding van het areaal vindt voornamelijk plaats in het dal van de rivier de Rijn.

De huidige, bekende verspreiding van *Colletes hederæ* is van Midden-Italië, Sardinië en Noord-Spanje in het zuiden, tot West-Duitsland, Zuid-Nederland en Zuid-Engeland in het noorden. In het oosten is de soort inmiddels gevorderd tot in Kroatië en Slovenië